

О. Ф. Коновалов

Донецький науковий центр ДНЦ) НАНУ та Міністерства освіти і науки України

ДОНЕЦЬКИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР (ДНЦ) НАНУ та Міністерства освіти і науки України – орган міжвідомчої координації науково-технічного розвитку Донбасу. Засн. 1965 у структурі АН УРСР з ініціативи її Президента Б. Патона і місц. органів влади на чолі з В. Дегтярьовим для забезпечення розвитку фундам. дослідж. у регіоні, зміцнення зв'язків науки з виробництвом, концентрації зусиль наук. установ і ВНЗів, незалежно від їх відом. підпорядкованості, на вирішення найважливіших для економіки Донбасу наук.-тех. проблем. Став першим в Україні органом міжвідом. координації НТП на регіон. рівні. У перший рік діяльності до складу ДНЦ увійшли Донец. фіз.-тех. інститут, обчислюв. центр, ботан. сад, а також Особл. КБ із автоматизації процесів фіз. вимірювань і Донец. відділ. екон.-пром. дослідж. Інституту економіки АН УРСР. Тоді ж створ. Донец. університет, який разом із академ. установами ДНЦ склав єдиний наук.-освітн. комплекс Пд.-Сх. України. 1990 отримав статус юрид. особи, від 1994 – подвійне підпорядкування (поточне кер-во, кадрове і фінанс. забезпечення здійснює НАНУ).

Нині сфера діяльності ДНЦ охоплює Донец. і Луган. обл. До його складу входять 15 установ НАНУ, 140 галуз. н.-д., проектно-конструктор. і технол. організацій, 34 ВНЗи 3–4-х рівнів акредитації (з них 6 мають статус нац.). У наук. підрозділах Центру зайнято понад 19 тис. співроб., серед яких понад 700 д-рів і 4500 канд. н. Наук. діяльність у регіоні очолюють 14 академік і чл.-кор. НАНУ. В академ. установах ДНЦ сформувались і діють наук. школи, засн. яких були академік і чл.-кор. НАНУ: математики – [І. Данилюк](#), [Я. Лопатинський](#), [І. Скрипник](#), [Г. Суворов](#), [Й. Гіхман](#); механіки – [О. Космодаміанський](#), [П. Харламов](#), [І. Повх](#); матеріалознавець – [В. Архаров](#); фізики – [О. Галкін](#), [В. Бар'яхтар](#), [К. Толпиго](#), [Б. Береснев](#), [Е.](#)

[Завадський](#); хіміки – [Л. Литвиненко](#), [Р. Кучер](#), [С. Баранов](#); біологи – [Є. Кондратюк](#), [Ф. Щепотьєв](#), [В. Тарабрін](#); економісти – [О. Алимов](#), [М. Чумаченко](#), [А. Савченко](#), [К. Татомир](#) та ін. У наук. установах і ВНЗх ДНЦ працюють вчені, які зробили знач. особистий внесок не лише у становлення наук. центру, а й у розвиток усієї вітчизн. науки: академік НАНУ [О. Амоша](#), [В. Мамутов](#), [А. Попов](#), [В. Шевченко](#), академік АМНУ Г. Бондар і [В. Казаков](#), чл.-кор. НАНУ М. Іванов, [В. Климов](#), [О. Ковальов](#), [І. Комісаров](#), [В. Пілюшенко](#), [Є. Рудаков](#), [Л. Цимбал](#), чл.-кор. АПНУ [С. Поважний](#) і [Г. Шевченко](#), проф. А. Алексєєв, [В. Варюхін](#), [О. Голубенко](#), [В. Гутлянський](#), [О. Глухов](#), [О. Мінаєв](#) та ін. Вищим кер. органом ДНЦ є Рада, до складу якої входять дійс. чл. і чл.-кор. НАНУ та ін. держ. галуз. АН, що працюють у регіоні, дир. академ. і галуз. н.-д. установ, ректори ВНЗів та ін. представники наук.-тех. громадськості Донбасу. Її очолює голова Центру із числа чл. Президії НАНУ. Кер-во роботою ДНЦ у період між засіданнями Ради здійснює бюро у складі 17-ти провід. вчених, поточне керівництво – заступник голови – директор ДНЦ. Пріоритет. напрями діяльності: структурна перебудова паливно-енергет., металург., хім. і маш.-буд. комплексів Донец. регіону; екол. і технол. безпека вуглевидобутку; захист і реабілітація імун. системи насел. Донбасу; охорона й ефективне використання вторин. ресурсів; кадрове та методол. забезпечення розвитку інновац. діяльності. Для виконання своїх гол. завдань ДНЦ здійснює незалежну оцінку стану та перспектив розвитку економіки у регіоні; готує пропозиції щодо вдосконалення структури госп. комплексу Донбасу; здійснює відбір проблем для програм. вирішення; розробляє проекти регіон. наук.-тех. програм і організовує їх виконання; організовує, координує та проводить комплексні наук. дослідж. і н.-д. роботи з проблем, що мають важливе значення для соц.-екон. і культур. розвитку регіону; здійснює екол. аудит; розробляє програми, проекти і тех. рішення, спрямовані на екол. безпеку, рац. використання природ. ресурсів та охорону довкілля; аналізує стан науки у регіоні й за результатами цього аналізу здійснює заходи, спрямовані на збереження та подальший розвиток наук. потенціалу; обґрунтовує проекти та бізнес-плани залучення держ., приват. й іноз. інвестицій для забезпечення інновац. діяльності у регіоні; здійснює пропаганду і рекламу результатів наук. дослідж., нових прогресив. форм наук.-тех. діяльності, обмін позитив. досвідом; організовує з цією метою конф., наради, семінари, виставки, конкурси тощо. Вчені ДНЦ узяли безпосередню участь у розробленні Програми наук.-тех. розвитку Донец. обл. на період до 2020 р., у якій визначені пріоритети розвитку осн. галузей промисловості Донец. краю, окреслені актуал. завдання фундам. і приклад. науки. Установи Центру беруть участь у роботі міжнар. організацій – ЮНЕСКО, МАГАТЕ, Міжнар. ради наук. союзів та ін. Вчені виконують дослідж. і прикладні розробки на замовлення іноз. наук. організацій і фірм, здійснюють продаж ліцензій власної наукомісткої продукції. Серед партнерів ДНЦ – наук. установи і пром. фірми Угорщини, Німеччини, Китаю, Польщі, РФ, Чехії та ін. країн Європи й Азії. ДНЦ співпрацює із Сибір. відділ. РАН, Пн.-Кавказ. наук. центром ВШ РФ, Зх. наук. центром НАНУ та Міністерства освіти і науки України. Для ширшого впровадження розробок вчених установ ДНЦ укладено Договори про спіл. діяльність із Донец. і Луган. облдержадміністраціями, виконкомом Маріуп. міськради,

низкою пром. підприємств регіону. Наук. досягнення донец. вчених відзначені багатьма нагородами, зокрема понад 200 з них стали лауреатами Держ. премії України у галузі н. і т. й імен. премій НАНУ.

Бібліографічний опис:

Донецький науковий центр (ДНЦ) НАНУ та Міністерства освіти і науки України / О. Ф. Коновалов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-20849>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).